

**Belgie, kasační soud,
případ č. P.22.097.N/1, 19. prosince 2023**

A. Ústava a Evropská úmluva o ochraně lidských práv mají přednost před vnitrostátním antidiskriminačním právem

7. Základní práva chráněná Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP) a ústavou mají přednost před vnitrostátními trestními ustanoveními. Výklad a uplatňování EÚLP a ústavy přísluší soudům, aniž by byla dotčena pravomoc ústavního soudu.

8. Z toho vyplývá, že nelze vyloučit, že základní práva zakotvená v článcích 9, 10 a 11 EÚLP a v článku 19 ústavy brání tomu, aby se i v případě, že jsou spojeny skutkové podstaty trestných činů podněcování podle antidiskriminačního zákona, tyto trestné činy vztahovaly na konkrétní jednání založené na víře.

B. Právní posouzení

11. V rozsudku [odvolacího soudu v Gentu] (s. 46-5) se uvádí, že ze spisového materiálu nevyplývá, že by postup vyhýbání se podporovala zpřetrhání vazeb vyplývajících z úzkých rodičovských nebo jiných příbuzenských vztahů, jako jsou vazby mezi rodiči a dětmi nebo mezi manželi, což jsou vazby chráněné článkem 8 EÚLP a článkem 22 ústavy. V rozsahu, v němž [kasační stížnost] vychází z toho, že rozsudek nezohlednil právo na soukromý nebo rodinný život, a konstatuje, že tato práva nejsou praxí vyhýbání se dotčena, opírá se o neúplný výklad rozsudku a postrádá věcnou podstatu.

14. Rozsudek stanovuje:

- ze spisového materiálu nevyplývá, že by se postup omezení kontaktu jako takový dotýkal práv věřících nebo bývalých věřících, která jsou chráněná článkem 9 EÚLP, konkrétně práva opustit nebo neopustit náboženské společenství;
- ze spisového materiálu nevyplývá, že by postup vyhýbání se podněcoval k přerušení vazeb vyplývajících z úzkých rodičovských nebo jiných příbuzenských vztahů, jako jsou vazby mezi rodiči a dětmi nebo mezi manželi, což jsou vazby chráněné článkem 8 EÚLP a článkem 22 ústavy;
- vydávání a dodržování pokynů týkajících se běžných společenských styků jako takových, včetně přátelských vazeb mezi členy náboženské komunity a třetími osobami, s nimiž neexistuje úzký rodinný vztah, pokud tyto pokyny pouze důrazně odrazují od takových styků a označují je za hříšné, aniž by však podněcovaly ke zjevně protiprávnímu jednání, jako je aktivní konfrontace, agresivní proselytismus, pronásledování, vyhrožování nebo obtěžování obecně, představují jednání spadající pod ochranu článku 9 EÚLP;
- ze spisového materiálu nevyplývá, že by cílem postupu vyhýbání se bylo aktivně konfrontovat bývalé členy, obtěžovat je, vyhrožovat jim nebo je šikanovat;
- postup vyhýbání se vede nanejvýš k sociální izolaci vůči ostatním členům náboženské komunity, nikoli k všeobecné sociální izolaci;
- nelze tvrdit, že postup vyhýbání se de facto vytváří všeobecnou sociální izolaci; ostatně dotčená náboženská komunita je velmi malou náboženskou komunitou s přibližně 26 000 členy v celé Belgii;

„Vyhýbání se“ neznamená přerušování „úzkých rodinných vazeb“

- okolnost, že se někdo kvůli postupu vyhýbání se cítí poškozený, zraněný nebo sociálně izolovaný od původního okruhu přátel, nestačí k neutralizaci účinku článku 9 EÚLP;
- je třeba připustit, že chování chráněné článkem 9 EÚLP může v určitých případech způsobit odcizení mezi blízkými osobami a zranit jejich city;
- z článků 8 a 9 EÚLP a článků 19 a 22 ústavy rovněž vyplývá, že každý má právo nezávisle rozhodovat o tom, s kým bude udržovat společenské kontakty, a s kým nikoli;
- trestní soud má v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva pouze malý prostor pro zasahování do rozhodnutí, která lidé činí ve svém soukromém životě nebo při dodržování náboženské normy chování v rámci své osobní autonomie;
- je zjevně nepřiměřené uložit náboženské komunitě trestněprávně vymahatelný zákaz vydávání pokynů týkajících se běžných společenských styků jako takových, včetně přátelských vazeb mezi členy náboženské komunity a třetími osobami, s nimiž nejsou v úzkém rodinném vztahu, pokud tyto pokyny pouze důrazně odrazují od takových styků a označují je za „hříšné“, aniž by však podněcovaly ke zjevně protiprávnímu jednání, jako je aktivní konfrontace, agresivní proselytismus, pronásledování, vyhrožování nebo obtěžování obecně.

15. Z těchto důvodů se v rozsudku konstatuje, že předmětný postup vyhýbání se protiprávně nezasahuje do práv stěžovatelů zaručených články 8 a 9 EÚLP nebo články 19 a 22 ústavy. v rozsudku bylo rovněž konstatováno, že kriminalizace uvedené formy postupu vyhýbání se podle § 22 antidiskriminačního zákona představuje omezení náboženské svobody žalovaných I-II chráněné čl. 9 EÚLP a čl. 19 ústavy a že tento zásah je i přes úzký prostor pro uvážení soudu zjevně nepřiměřený sledovanému cíli trestního ustanovení, kterým je zabránit diskriminačnímu jednání nebo podněcování k diskriminaci, nenávisti nebo násilí. Vzhledem k porovnání těchto zájmů, po zjištění, že základní práva stěžovatelů II nejsou dotčena, rozsudek vyvozuje, že předmětnou praxi vyhýbání se nelze při aplikaci § 22 antidiskriminačního zákona kriminalizovat. Rozhodnutí tedy odůvodňuje v souladu se zákonem.

17. Rozsudek ... pouze stanovil, že ... není přiměřené uložit trestněprávně vymahatelný zákaz vydávání směrnic o běžných společenských styčích jako takových, včetně přátelských vazeb mezi členy náboženské komunity a třetími osobami, s nimiž neexistuje blízký rodinný vztah, pokud tyto směrnice pouze důrazně odrazují od takových kontaktů a prohlašují je za hříšné, aniž by však podněcovaly ke zjevně protiprávnímu jednání, jako je aktivní konfrontace, agresivní proselytismus, pronásledování, vyhrožování nebo obtěžování obecně.

18. Rozsudek konstatuje, že předmětné směrnice pouze přísně omezují kontakty a označují je za hříšné, aniž by však podněcovaly ke zjevně protiprávnímu jednání, jako je aktivní konfrontace, agresivní proselytismus, pronásledování, vyhrožování nebo obtěžování obecně.

C. Závěr

„Soud; zamítá kasační stížnosti [a] ukládá žalobcům [stěžovatelům] povinnost uhradit náklady spojené s jejich kasační stížností.“